Gweinyddiaeth Cyfiawnder

Ymateb y Llywodraeth i adroddiad Comisiwn y Gyfraith

"Expert evidence in criminal proceedings in England and Wales" (Rhif 325 Com y Gyfraith)

21 Tachwedd 2013

Cynnwys

Crynodeb 3

Argymhellion Comisiwn y Gyfraith ac ymateb y Llywodraeth 4

Crynodeb

1. Wedi'i ysgogi gan y Senedd flaenorol (adroddiad Pwyllgor Gwyddoniaeth a Thechnoleg Tŷ'r Cyffredin dyddiedig 29 Mawrth 2005 *"Forensic science on trial"*), ym Mawrth 2011 cyhoeddodd Comisiwn y Gyfraith yr adroddiad *"Expert evidence in criminal proceedings in England and Wales"* (Rhif 325 Comisiwn y Gyfraith)[1]. Roedd adroddiad Comisiwn y Gyfraith yn seiliedig i raddau helaeth ar ymgynghoriad cyhoeddus a gynhaliwyd yn Ebrill-Gorffennaf 2009 ac ar yr adroddiad *Forensic Science on Trial* a defnyddiodd, fel esiamplau, bedwar achos apêl uchel eu proffil (*Dallagher*[2] – printiau clust; *Clark*[3] *a Cannings*[4] – syndrom marwolaeth sydyn babanod; a *Harris and others*[5] – syndrom baban wedi'i ysgwyd).

2. Yn gryno, dyma argymhellion Comisiwn y Gyfraith:

    a. Cyflwyno prawf derbynioldeb statudol, i'w ddefnyddio mewn achosion priodol, sy'n golygu nad yw barn arbenigol ond yn dderbyniadwy mewn achosion troseddol os yw'n ddigon dibynadwy i gael ei derbyn ("y prawf dibynadwyedd");

    b. Darparu i farnwyr, drwy gyfrwng statud, un rhestr o ffactorau generig i'w helpu i ddefnyddio'r prawf dibynadwyedd;

    c. Codeiddio'r agweddau annadleuol ar y gyfraith bresennol (gyda mân newidiadau), fel y byddai'r holl ofynion derbynioldeb o safbwynt tystiolaeth arbenigol yn cael eu datgan mewn un Ddeddf Seneddol a bod iddynt awdurdod cyfartal.

---

[1] Comisiwn y Gyfraith, *Expert evidence in criminal proceedings in England and Wales*, 21 Mawrth 2011, Comisiwn y Gyfraith Rhif 325 (http://lawcommission.justice.gov.uk/areas/expert-evidence-in-criminal-trials.htm - cyrchwyd ar 30/10/2012).
[2] *R v. Dallagher* [2002] EWCA Crim 1903
[3] *R v. Clark* [2003] EWCA Crim 1020
[4] *R v. Cannings* [2004] EWCA Crim 1
[5] *R v. Harris and others* [2005] EWCA Crim 1980

3. Mae'r Llywodraeth yn rhannu pryderon Comisiwn y Gyfraith am y problemau y mae defnyddio tystiolaeth arbenigol amhriodol neu annibynadwy yn eu hachosi, a chaiff ei darbwyllo o fanteision gweithredu ar hyn. Mae'n cydnabod gwerth posibl y prawf dibynadwyedd arfaethedig i leihau'r risg o euogfarnau anniogel yn deillio o dystiolaeth arbenigol annibynadwy. Fodd bynnag, nid oes amcangyfrif cadarn i'w gael o faint y broblem y mae angen mynd i'r afael â hi - naill ai o safbwynt nifer yr achosion lle cyflwynir tystiolaeth arbenigol annibynadwy, nac o ran yr effaith a gaiff hyn o safbwynt yr euogfarnau sy'n cael eu dileu'n ddiweddarach. Mae'r asesiad o'r effaith a gyhoeddwyd gydag argymhellion Comisiwn y Gyfraith yn nodi y byddai defnyddio'r prawf newydd yn golygu gwrandawiadau ychwanegol cyn y treial, gyda'r costau ychwanegol cydredol, ond heb arbedion dibynadwy rhagweladwy digonol i wneud iawn am y costau hynny. Heb sicrwydd am yr arbedion y gellid eu sicrhau i wneud iawn am y costau hyn, yng ngoleuni'r cyfyngiadau presennol ar adnoddau, nid yw'n ymarferol gweithredu'r cynigion yn llawn ar hyn o bryd.

4. Yn hytrach na chreu prawf dibynadwyedd statudol yn awr, bydd y Llywodraeth yn gwahodd y Pwyllgor Rheolau Trefniadaeth Droseddol i ystyried diwygio'r Rheolau Trefniadaeth Droseddol er mwyn sicrhau y darperir i farnwyr, ar y dechrau, fwy o wybodaeth am y dystiolaeth arbenigol y bwriedir ei chyflwyno. Os bydd y Pwyllgor yn cymeradwyo hyn, rydym yn credu y gallai'r cyfryw newidiadau gynyddu'r tebygolrwydd y bydd barnwr y treial a'r parti gwrthwynebus, pryd bynnag y bo hynny'n briodol, yn herio'r dystiolaeth arbenigol.

5. Er y bydd hyn, wrth gwrs, yn syrthio'n brin o'r prawf dibynadwyedd a argymhellir, mae'r Llywodraeth yn ystyried y byddai'r Rheolau Trefniadaeth Droseddol yn mynd cryn ffordd i leihau'r risg o euogfarnau anniogel o ganlyniad i dystiolaeth arbenigol annibynadwy neu amhriodol na chaiff ei herio.

Argymhellion Comisiwn y Gyfraith ac ymateb y Llywodraeth

6. Wedi'u rhestru isod ceir 22 o argymhellion gan Gomisiwn y Gyfraith ac ymateb y Llywodraeth. Nid yw'r argymhellion a'r ymateb ond yn cyfeirio at achosion troseddol yng Nghymru a Lloegr.

Prawf dibynadwyedd newydd

Argymhelliad 1. "Argymhellwn y dylid cael prawf derbynioldeb statudol a fyddai'n darparu nad yw tystiolaeth barn yr arbenigwr ond yn dderbyniadwy mewn achosion troseddol os yw'n ddigon dibynadwy i gael ei derbyn ("y prawf dibynadwyedd")."

7. O weithredu'r cynnig hwn, byddai'n gwella rheolau presennol y gyfraith gyffredin, ac o bosibl yn cynyddu'r tebygolrwydd y byddai tystiolaeth arbenigol annibynadwy yn cael ei diystyru mewn treialon troseddol.

8. Er hynny, mae'r Llywodraeth yn bryderus ynglŷn â chost gweithredu argymhellion Comisiwn y Gyfraith yn llawn. Er bod Asesiad o Effaith Comisiwn y Gyfraith yn amcangyfrif arbedion i'r Weinyddiaeth Cyfiawnder, mae'r rhain yn ansicr iawn. Fel y noda Comisiwn y Gyfraith "*mae'n anodd iawn mesur maint y broblem sy'n gysylltiedig â thystiolaeth arbenigol annibynadwy mewn achosion troseddol*. "

9. Yng ngoleuni'r uchod, ni all y Llywodraeth weithredu ar argymhelliad 1 ar hyn o bryd.

Argymhelliad 2. "Argymhellwn reol a fyddai'n darparu, ar gyfer y prawf dibynadwyedd, os ceir unrhyw amheuaeth am y mater, y dylid trin y dystiolaeth arbenigol, a gyflwynir fel tystiolaeth o ffaith, fel tystiolaeth barn arbenigol."

Argymhelliad 3. "Argymhellwn y dylid darparu i farnwyr treialon un rhestr o ffactorau generig i'w helpu i ddefnyddio'r prawf dibynadwyedd ac y dylai'r ffactorau hyn gael eu datgan yn y ddeddfwriaeth sylfaenol sy'n cynnwys y prawf."

10. Am y rhesymau uchod, nid yw'r Llywodraeth mewn sefyllfa i gyflwyno prawf dibynadwyedd statudol ar hyn o bryd.

11. Nid yw'r Llywodraeth, felly, yn bwriadu gweithredu ar argymhellion 2 a 3.

Argymhelliad 4. "Argymhellwn y dylid rhoi cyfarwyddyd i farnwr y treial roi ystyriaeth i'r ffactorau sy'n berthnasol i'r dystiolaeth barn arbenigol sy'n cael ei hystyried ac unrhyw ffactorau eraill y mae ef neu hi'n credu eu bod yn berthnasol."

12. Gan nad yw'r Llywodraeth yn bwriadu deddfu ar hyn o bryd, ein nod yw gweithredu'r argymhelliad hwn mewn dwy ffordd: yn gyntaf, drwy wahodd y Coleg Barnwrol i atgyfnerthu'r arweiniad barnwrol presennol (er enghraifft, *"Crown Court Bench Book - Directing the Jury"*) o safbwynt arbenigwyr; yn ail, drwy wahodd y Pwyllgor Rheolau Trefniadaeth Droseddol i ddiwygio Rhan 33 o'r Rheolau Trefniadaeth Droseddol i ddarparu arwydd cadarnach o'r ffactorau y dylai barnwyr treialon eu hystyried wrth asesu tystiolaeth arbenigol.

Argymhelliad 5. "Argymhellwn:
(1) y dylai llysoedd troseddol feddu ar bŵer cyfyngedig i beidio â defnyddio'r prawf dibynadwyedd fel nad oes yn rhaid ei ddefnyddio fel mater o drefn ac yn ddiangen;
(2) ond, yn yr un modd, rhaid i'r pŵer i beidio â'i ddefnyddio fod cymaint fel nad yw'r prawf dibynadwyedd ond yn dod yn rhwystr mewn enw rhag cyflwyno tystiolaeth barn arbenigol annibynadwy."

Argymhelliad 6. "Argymhellwn ar gyfer ein prawf dibynadwyedd arfaethedig, os defnyddir y prawf, mai'r parti sy'n dymuno cyflwyno'r dystiolaeth barn arbenigol ddylai ysgwyddo'r baich o ddangos ei bod yn ddigon dibynadwy i gael ei derbyn."

13. Am y rhesymau a nodir uchod, nid yw'r Llywodraeth mewn sefyllfa i gyflwyno prawf dibynadwyedd statudol ar hyn o bryd.

14. Nid yw'r Llywodraeth, felly, yn bwriadu gweithredu ar argymhellion 5 a 6.

Argymhelliad 7. "Argymhellwn y dylid bod un fframwaith mewn deddfwriaeth sylfaenol i reoli ynglŷn â derbynioldeb yr holl dystiolaeth arbenigol mewn achosion troseddol."

15. Mae'r arweiniad presennol ar fframwaith y gyfraith gyffredin ar dderbynioldeb tystiolaeth arbenigol mewn achosion troseddol eisoes wedi'i grynhoi gan y llysoedd eu hunain (gweler, er enghraifft, baragraffau 270-273 o *Harris and others*). Mae arweiniad pellach ar dystiolaeth arbenigol i'r llysoedd ar gael ar hyn o bryd yn Rhan 33 o'r Rheolau Trefniadaeth Droseddol 2012[6] ac yn y *"Crown Court Bench Book – Directing the Jury"*[7].

---

[6] http://www.legislation.gov.uk/uksi/2012/1726/part/33/made
[7] Bwrdd Astudiaethau Barnwrol, *Crown Court Bench Book – Directing the Jury*, Mawrth 2010, Pennod 8: Expert Evidence, tt. 148-154 (http://www.judiciary.gov.uk/Resources/JCO/Documents/Training/benchbook_criminal_2010.pdf - cyrchwyd ar 30/10/2012); Bwrdd Astudiaethau Barnwrol, *Crown Court Bench Book – Directing the Jury – First Supplement*, Hydref 2011, Pennod 8: Expert Evidence, tt. 30-35 (http://www.judiciary.gov.uk/Resources/JCO/Documents/eLetters/CCBB_first_supplement_07

16. Mae arweiniad ar dystiolaeth arbenigol i'r arbenigwyr eu hunain eisoes wedi'i gyflwyno gan, er enghraifft, Gwasanaeth Erlyn y Goron[8], y Corff Rheoleiddio Gwyddor Fforensig[9], y Cyngor Meddygol Cyffredinol[10] a'r Awdurdod Gweithredol Iechyd a Diogelwch[11].

17. Yng ngoleuni'r uchod, ni chred y Llywodraeth y ceir dadl ddigon cryf i ddatgan mewn statud y fframwaith presennol ar dderbynioldeb tystiolaeth arbenigol mewn achosion troseddol, ac o'r herwydd nid yw'r Llywodraeth yn bwriadu gweithredu ar argymhelliad 7 ar hyn o bryd.

Codeiddio'r gyfraith gyffredin

Argymhelliad 8. "Argymhellwn y dylai'r ddeddfwriaeth sylfaenol ddarparu bod tystiolaeth arbenigol yn dderbyniadwy mewn achosion troseddol dim ond:

(1) os yw'r llys yn debygol o fod angen help tyst arbenigol; a

(2) os profir o bwyso a mesur y tebygolrwydd fod yr unigolyn sy'n honni arbenigedd yn gymwys i roi'r cyfryw dystiolaeth."

Argymhelliad 9. "Argymhellwn hefyd y dylai'r ddeddfwriaeth hon ddarparu nad yw tystiolaeth arbenigol yn dderbyniadwy os ceir risg sylweddol nad yw'r arbenigwr wedi neu na fydd yn cydymffurfio â'i ddyletswydd i ddarparu tystiolaeth wrthrychol a diduedd, oni fod y llys er hynny yn fodlon y byddai caniatáu'r dystiolaeth er budd cyfiawnder."

1211.pdf - cyrchwyd ar 30/10/2012); y Barnwr Simon Tonking a'r Barnwr John Wait, *Crown Court Bench Book Companion*, 2012, t. 69 (http://www.judiciary.gov.uk/Resources/JCO/Documents/eLetters/Bench%20Book%20Companion_revised%20complete%20march%202012.pdf – cyrchwyd ar 30/10/2012).

8 Gwasanaeth Erlyn y Goron, *Guidance booklet for experts*, Mai 2010 (http://www.cps.gov.uk/legal/assets/uploads/files/Guidance_for_Experts_-_2010_edition.pdf - cyrchwyd ar 30/10/2012).

9 Corff Rheoleiddio Gwyddor Fforensig, *Codes of Practice and Conduct for forensic science providers and practitioners in the Criminal Justice System*, Fersiwn 1.0, Rhagfyr 2011 (http://www.homeoffice.gov.uk/publications/agencies-public-bodies/fsr/codes-practice-conduct - cyrchwyd ar 30/10/2012).

10 Cyngor Meddygol Cyffredinol, *Acting as an expert witness – guidance for doctors*, (http://www.gmc-uk.org/guidance/ethical_guidance/expert_witness_guidance.asp - cyrchwyd ar 30/10/2012).

11 Awdurdod Gweithredol Iechyd a Diogelwch, *Expert evidence*, Arweiniad, 13 Ionawr 2011 (http://www.hse.gov.uk/enforce/enforcementguide/investigation/expert-intro.htm - cyrchwyd ar 30/10/2012).

18. Cyn belled â phosibl, gellid cynnwys y newidiadau uchod yn Rhan 33 o'r Rheolau Trefniadaeth Droseddol. Dan adran 40 o Ddeddf Gweithdrefn ac Ymchwiliadau Troseddol 1996, gall barnwr treial eisoes wneud, mewn gwrandawiad cyn-treial, unrhyw ddyfarniad ar dderbynioldeb tystiolaeth (gan gynnwys felly dystiolaeth arbenigol). Bydd y Llywodraeth felly'n gwahodd y Pwyllgor Rheolau Trefniadaeth Droseddol i ystyried sut i gynnwys y newidiadau hyn. Ni fyddai hyn, wrth gwrs, yn darparu pŵer o safbwynt tystiolaeth arbenigol yr amddiffyniad sy'n cyfateb i'r pŵer dan a 78 o Ddeddf Heddlu a Thystiolaeth Droseddol 1984 i beidio â chaniatáu tystiolaeth erlyn pe byddai'n "annheg"ei chynnwys.

Argymhelliad 10. "Argymhellwn ddiwygio'r Rheolau Trefniadaeth Droseddol i gynnwys y gofynion ychwanegol canlynol:
(1) cyn rhoi tystiolaeth lafar, dylai tyst arbenigol gael ei gyfeirio at ei ddyletswydd gyffredinol i roi tystiolaeth arbenigol sydd
(a) yn wrthrychol a diduedd, ac
(b) yn ei faes (feysydd) arbenigedd ef neu hi;
(2) dylai'r llys ynadon neu farnwr y treial ddyfarnu ar faes (neu feysydd) arbenigol y tyst arbenigol cyn iddo ef neu hi roi tystiolaeth a monitro'r sefyllfa i sicrhau nad yw'n rhoi tystiolaeth arbenigol ar faterion eraill."

19. Mae'r Pwyllgor Rheolau Trefniadaeth Droseddol wedi ystyried a thrafod yr argymhelliad hwn ond ni all weld unrhyw angen ar hyn o bryd am y gofynion ychwanegol a awgrymir, yn absenoldeb deddfwriaeth sylfaenol newydd. Mae'r materion hyn eisoes yn cael sylw fel mater o drefn yn y prif holiadau neu'r croesholiadau ac, yn Llys y Goron, yng nghyfarwyddyd y barnwr i'r rheithgor. Fodd bynnag, mae'r Llywodraeth yn gwahodd y Pwyllgor Rheolau Trefniadaeth Droseddol i gadw'r argymhelliad hwn dan sylw rhag ofn y bydd yn ddymunol cynnwys yr ymarfer sefydledig yn y Rheolau Trefniadaeth Droseddol i'r dyfodol.

20. Yng ngoleuni'r uchod, nid yw'r Llywodraeth yn ystyried ei bod yn briodol gweithredu argymhellion 8, 9 a 10 ar hyn o bryd.

Y prawf dibynadwyedd

Argymhelliad 11. "Argymhellwn ar gyfer achosion troseddol:
(1) ddarpariaeth statudol mewn deddfwriaeth sylfaenol a fyddai'n darparu nad yw tystiolaeth barn arbenigol ond yn dderbyniadwy os yw'n ddigon dibynadwy i gael ei derbyn;
(2) darpariaeth a fyddai'n darparu ein prawf craidd fod tystiolaeth barn arbenigol yn ddigon dibynadwy i gael ei derbyn os –
(a) oes sail gadarn i'r farn, a

(b) bod cryfder y farn yn gyfiawnadwy ac ystyried sail y farn honno;

(3) darpariaeth a fyddai'n datgan yr esiamplau canlynol o resymau allweddol (lefel uwch) pam nad yw'r dystiolaeth barn arbenigol yn ddigon dibynadwy i'w derbyn:

(a) bod y farn yn seiliedig ar ddamcaniaeth na chraffwyd yn ddigonol arni (gan gynnwys, pryd bynnag y bo hynny'n briodol, arbrofol neu brofion eraill), neu sydd wedi methu â gwrthsefyll craffu;

(b) bod y farn yn seiliedig ar dybiaeth na ellir ei chyfiawnhau;

(c) bod y farn yn seiliedig ar ddata diffygiol;

(d) bod y farn yn dibynnu ar archwiliad, techneg, dull neu broses na wnaed yn briodol, neu nad oedd yn briodol i'w ddefnyddio yn yr achos penodol;

(e) bod y farn yn dibynnu ar gasgliad na ddaethpwyd iddo'n briodol.

(4) darpariaeth a fyddai'n cyfarwyddo barnwr y treial i ystyried, pryd bynnag y bo hynny'n berthnasol, ffactorau mwy penodol (lefel is) mewn Atodlen i'r Ddeddf ac at unrhyw faterion nas dynodwyd sy'n ymddangos fel eu bod yn berthnasol. "

Argymhelliad 12. "Argymhellwn y dylid cyfarwyddo barnwr treial, sy'n gorfod penderfynu a yw'r dystiolaeth barn arbenigol yn ddigon dibynadwy i gael ei derbyn, i ystyried

(1) y ffactorau canlynol (cyn belled â'u bod yn ymddangos yn berthnasol):

(a) swm a sylwedd y data y mae'r farn arbenigol yn seiliedig arnynt, a dilysrwydd y dulliau o gael gafael arnynt;

(b) os yw'r farn arbenigol yn dibynnu ar gasgliad o unrhyw ganfyddiadau, a yw'r farn yn esbonio'n briodol ba mor ddiogel ai peidio yw'r casgliad (boed hynny drwy gyfeirio at bwysigrwydd ystadegol neu mewn termau priodol eraill);

(c) os yw barn yr arbenigwr yn dibynnu ar ganlyniadau defnyddio unrhyw ddull (er enghraifft, prawf, mesur neu arolwg), a yw'r farn yn rhoi ystyriaeth briodol i'r materion, megis y graddau cywirdeb neu faint yr ansicrwydd, gan effeithio ar gywirdeb neu ddibynadwyedd y canlyniadau hynny;

(d) i ba raddau yr adolygwyd unrhyw ddeunydd y mae'r farn arbenigol yn seiliedig arno gan eraill sydd â'r arbenigedd perthnasol (er enghraifft, mewn cyhoeddiadau a adolygir gan gymheiriaid), a barn y rheini ar y deunydd hwnnw;

(e) i ba raddau y mae'r farn arbenigol yn seiliedig ar ddeunydd sydd y tu allan i faes arbenigedd yr arbenigwr;

(f) pa mor gyflawn oedd y wybodaeth a oedd ar gael i'r arbenigwr, ac a wnaeth yr arbenigwr roi ystyriaeth i'r holl wybodaeth arbenigol i ddod i'r farn (gan gynnwys gwybodaeth am gyd-destun unrhyw ffeithiau y mae'r farn yn berthnasol iddynt);

(g) a oes amrediad o farn arbenigol ar y mater dan sylw; ac, os oes, lle yn yr amrediad y mae barn yr arbenigwr ac a yw tueddiad yr arbenigwr at y farn a gynigir wedi'i esbonio'n briodol;
(h) a oedd dulliau'r arbenigwr yn dilyn ymarfer sefydledig yn y maes; ac, os nad oeddent, a esboniwyd yn briodol y rheswm am y gwyro hwn;
(2) ffactorau cymeradwy, os o gwbl, ar gyfer asesu dibynadwyedd y math penodol o dystiolaeth arbenigol sydd dan sylw (cyn belled ag yr ymddangosant yn berthnasol); ac
(3) unrhyw ffactorau eraill sy'n ymddangos yn berthnasol."

Argymhelliad 13. "Argymhellwn y canlynol ar gyfer achosion troseddol:
(1) dylid bod rhagdybiaeth bod tystiolaeth barn yr arbenigwr a gyflwynir i'w derbyn yn ddigon dibynadwy i gael ei derbyn, ond ni fyddai'r rhagdybiaeth yn berthnasol:
(a) os yw'n ymddangos i'r llys, yn dilyn her resymedig, nad yw'r dystiolaeth o bosibl yn ddigon dibynadwy i gael ei derbyn, neu
(b) os yw'r llys yn dyfarnu'n annibynnol na ddylai'r rhagdybiaeth fod yn weithredol;
(2) os nad yw'r rhagdybiaeth yn weithredol mwyach, dylai'r llys gyfarwyddo i wrandawiad gael ei gynnal i bwyso a mesur dibynadwyedd y dystiolaeth, oni ellir delio'n briodol â'r mater heb wrandawiad; a
(3) gyda threialon yn Llys y Goron, dylai'r gwrandawiad dibynadwyedd fel arfer gael ei gynnal cyn i'r rheithgor dyngu llw ond, fel eithriad, dylai fod yn bosibl cynnal gwrandawiad yn ystod y treial yn absenoldeb y rheithgor."

Argymhelliad 14. "Argymhellwn, os caiff ei herio ar apêl, y dylai dyfarniad barnwr y treial dan y prawf dibynadwyedd gael ei drin gan y llys apeliadol fel ymarfer dyfarniad cyfreithiol yn hytrach na fel ymarfer disgresiwn barnwrol."

21. Am y rhesymau uchod, nid yw'r Llywodraeth mewn sefyllfa i gyflwyno prawf dibynadwyedd statudol ar hyn o bryd, ac felly ni fydd yn gweithredu ar argymhellion 11, 12, 13 a 14.

Arbenigwyr a benodir gan y llys

Argymhelliad 15. "Argymhellwn y dylid darparu i farnwr Llys y Goron (ar gyfer treial ar dditiad) bŵer statudol i benodi arbenigwr annibynnol i'w gynorthwyo wrth benderfynu a yw'r dystiolaeth barn arbenigol a gyflwynir gan barti yn ddigon dibynadwy i gael ei derbyn."

Argymhelliad 16. "Argymhellwn y dylai'r pŵer hwn ganiatáu barnwr Llys y Goron i benodi arbenigwr annibynnol dim ond os yw'n fodlon y byddai gwneud penodiad o'r fath er budd cyfiawnder, gan ystyried

(a) pwysigrwydd tebygol y dystiolaeth barn arbenigol yng nghyd-destun yr achos yn ei gyfanrwydd;
(b) cymhlethdod y dystiolaeth honno, neu gymhlethdod yr ystyriaeth ynglŷn â'i dibynadwyedd; ac
(c) unrhyw ystyriaethau perthnasol eraill."

Argymhelliad 17. "Argymhellwn y dylai'r barnwr wneud ei benodiad o blith rhestr fer o unigolion a baratowyd gan banel o ymarferwyr cyfreithiol annibynnol, dan gadeiryddiaeth Barnwr Cylchdaith, gan adlewyrchu buddiannau'r erlyniad a'r amddiffyniad."

22. Nodwn fod yr argymhellion hyn wedi'u cymhwyso yn ddefnyddiol gan gydnabyddiaeth y ceid cost sefydlu ynghyd ag angen am gefnogaeth weinyddol barhaus i'r panel penodiadau arfaethedig, a hefyd gan awgrym y byddai ar y Llywodraeth o bosibl eisiau gweld a oedd y pŵer a argymhellir yn angenrheidiol (er enghraifft, drwy fonitro i ba raddau yr oedd pŵer presennol y llys dan y gyfraith gyffredin i alw tyst ffeithiau yn darparu dewis amgen digonol).

23. Mae'r Llywodraeth yn pryderu am effeithlonrwydd y drefn a argymhellir. Gall defnyddio panel dethol annibynnol fod yn broses feichus y byddai'r Llywodraeth yn petruso cyn ei wneud yn orfodol ym mhob achos lle byddai'r materion hyn yn codi. Gallai fod yn ddigonol yn y rhan fwyaf o achosion i'r barnwr gael mynediad i "restr faith" sefydlog o arbenigwyr mewn amrywiol feysydd, wedi'i llunio gan broses annibynnol briodol.

24. Yn benodol, mae Gwasanaeth Llysoedd a Thribiwnlysoedd EM yn bryderus iawn am gost sefydlu, cynnal a gweinyddu'r math o system a ragwelir. Yn ogystal â'r costau sy'n uniongyrchol gysylltiedig â'r panel dethol, ceid costau parhaus o safbwynt yr amser ychwanegol y byddai'r erlyniad a'r amddiffyniad yn ei dreulio yn ystyried (mewn ymgynghoriad â'u harbenigwyr) ac yn gwneud sylwadau am fwriad y barnwr i benodi arbenigwr, am y dewis arbenigwr, am gyfarwyddiadau i'r arbenigwr ac am dystiolaeth yr arbenigwr, a'r amser a dreulia'r llys yn delio â'r sylwadau hynny. Os bydd y dystiolaeth, ar ôl y ddadl cyn y treial, yn cael ei derbyn, mae'n amheus a fyddai'r holl ymdrech ychwanegol honno'n cwtogi hyd y treial yn sylweddol.

25. Yng ngoleuni'r uchod, nid yw'r Llywodraeth yn derbyn argymhellion 15, 16 a 17.

Materion gweithdrefnol

Argymhelliad 18. "Argymhellwn fod Rhan 33 o'r Rheolau Trefniadaeth Droseddol yn cael ei diwygio i gynnwys y canlynol:

(1) rheol sy'n mynnu bod atodiad yn cael ei roi ynghlwm wrth adroddiad yr arbenigwr, yn datgan –

(a) gwybodaeth ddigonol i ddangos y bodlonir y gofynion o safbwynt arbenigedd a diduedddrwydd; ynghyd ag

(b) esboniad penodol ar ddibynadwyedd y dystiolaeth barn gyda chyfeiriad at y prawf ac at ffactorau ac esiamplau perthnasol yn ein Bil drafft, wedi'u datgan yn gryno mewn modd a fyddai'n hawdd i farnwr treial ei ddeall, ynghyd â chrynodeb o:

(i) achosion eraill (os o gwbl) lle dyfarnwyd bod tystiolaeth barn yr arbenigwr yn dderbyniadwy neu annerbyniadwy ar ôl ymholi'n ddigonol dan y prawf dibynadwyedd; ac o

(ii) ddyfarniadau barnwrol eraill ar ôl ymholi'n ddigonol y mae'r arbenigwr yn ymwybodol ohonynt (os o gwbl) ar faterion sy'n sail i dystiolaeth barn yr arbenigwr

(2) rheol sy'n mynnu bod adroddiad arbenigwr yn cynnwys –

(a) datganiad sy'n esbonio i ba raddau y mae tystiolaeth barn y tyst arbenigol yn seiliedig ar wybodaeth sydd y tu allan i'w faes arbenigedd a/neu ar farn arbenigwyr eraill (a enwir);

(b) atodlen sy'n dynodi'r deunydd sylfaen sy'n ategu casgliadau'r tyst arbenigol; a

(c) rheol, os bydd parti yn galw ar dyst arbenigol i roi barn resymedig ar debygolrwydd eitem o dystiolaeth dan gynnig a gyflwynir gan y parti hwnnw, rhaid i adroddiad yr arbenigwr hefyd gynnwys, pryd bynnag y bo hynny'n ymarferol, farn resymedig ar debygolrwydd yr eitem o dystiolaeth dan un neu ragor o gynigion amgen (gan gynnwys unrhyw gynnig a gyflwynir gan y parti gwrthwynebus);

(3) estyniad ar reol 33.4(2) o'r Rheolau Trefniadaeth Droseddol fel, os nad yw'r parti sy'n ceisio cyflwyno tystiolaeth arbenigol yn cydymffurfio â'r gofynion uchod, y byddai'r dystiolaeth yn annerbyniadwy oni bai bod pob parti yn cytuno y dylai gael ei derbyn neu fod y llys yn rhoi caniatâd iddi gael ei derbyn."

Argymhelliad 19. "Argymhellwn y dylai'r Rheolau Trefniadaeth Droseddol fynnu bod y partïon yn datgelu'r materion canlynol wrth y partïon eraill ac wrth y llys cyn y treial:

(1) gwybodaeth sy'n berthnasol i ddefnyddio'r profion diduedddrwydd ac arbenigedd;

(2) os gofynnir, gwybodaeth sy'n berthnasol i ddefnyddio'r prawf dibynadwyedd (gan gynnwys, yn benodol, y dystiolaeth sy'n sail i farn yr arbenigwr); a

(3) gwybodaeth y gallai danseilio'n sylweddol hygrededd yr arbenigwyr y dibynnir arnynt."

Argymhelliad 20. "Argymhellwn hefyd, yn unol â'r sefyllfa bresennol dan reol 33.4(2) o'r Rheolau Trefniadaeth Droseddol 2010, y dylai methiant parti â chydymffurfio â gofynion is-baragraff (1), neu gyda chais am ddatgeliad dan is-baragraff (2), wneud tystiolaeth arbenigol y parti hwnnw yn annerbyniadwy, oni fod y barnwr yn rhoi caniatâd (neu fod pob parti'n cytuno y dylid derbyn y dystiolaeth)."

26. Bydd y Llywodraeth yn gwahodd y Pwyllgor Rheolau Trefniadaeth Droseddol i ystyried gwneud newidiadau priodol i Ran 33 o'r Rheolau Trefniadaeth Droseddol i adlewyrchu'r argymhellion hyn. Bydd hyn, wrth gwrs, yn dibynnu ar bwerau presennol y barnwr i beidio â chynnwys tystiolaeth, yn hytrach nag yn darparu unrhyw bwerau newydd.

Argymhelliad 21. "Argymhellwn:

(1) Diwygio Rhan 33 o'r Rheolau Trefniadaeth Droseddol i wneud darpariaeth bendant ar gyfer cyfarfod dan arweiniad y barnwr o arbenigwyr a chynrychiolwyr cyfreithiol y partion os ceir anghydfod ynglŷn â'r materion arbenigol ac os cred y barnwr y byddai cyfarfod o'r fath o fudd i ddatrys neu liniaru'r anghydfod; ac

(2) y cefnogir y pŵer hwn gan ddarpariaeth debyg i'r hyn sydd wedi'i ddatgan yn awr yn rheol 33.6(4) o'r Rheolau."

27. Mae'r Pwyllgor Rheolau Trefniadaeth Droseddol wedi ystyried a thrafod yr argymhelliad hwn ond ni wêl ddim angen ar hyn o bryd i ymestyn y ddarpariaeth bresennol yn y Rheolau ar gyfer trafodaeth rhwng yr arbenigwyr cyn y treial er mwyn cynnwys cyfarfod gyda'r barnwr.

28. Yn unol ag Asesiad o Effaith Comisiwn y Gyfraith, byddai cost net y cyfarfodydd ychwanegol a gynigir yn £6.9m dros ddwy flynedd. Rydym ni'n credu y byddai'n well caniatáu i'r trefniadau presennol ar gyfer trafodaethau gael eu sefydlu'n gadarnach cyn ystyried eu hymestyn fel hyn.

Argymhelliad 22. "Argymhellwn y dylai'r Rheolau Trefniadaeth Droseddol ddarparu, ar gyfer treialon ar dditiad (gerbron barnwr a rheithgor), os yw'r barnwr yn penderfynu ar ddiwedd y treial fod achos yr erlyniad yn dibynnu'n llwyr neu'n sylweddol ar dystiolaeth barn arbenigol ddadleuol, y dylai'r barnwr

(1) ystyried a ddylid darparu i'r rheithgor rybudd i fod yn ofalus gyda'r dystiolaeth honno; ac

(2) os credir bod rhybudd i fod yn ofalus yn briodol, darparu i'r rheithgor rybudd priodol wedi'i deilwrio'n unol â ffeithiau'r achos."

29. Mae'r Pwyllgor Rheolau Trefniadaeth Droseddol wedi ystyried a thrafod yr argymhelliad hwn. Er ei fod yn cymeradwyo rhybuddion o'r fath, nid yw'r Pwyllgor yn meddwl y dylid ychwanegu gofyniad o'r fath at y Rheolau Trefniadaeth Droseddol ar hyn o bryd oherwydd y caiff rhybuddion o'r fath eu rhoi eisoes pryd bynnag y bo hynny'n berthnasol. Gall cynghorydd cyfreithiol neu glerc ynadon hefyd eu rhoi i fainc leyg pryd bynnag y bo hynny'n angenrheidiol. Er hynny, mae'r Llywodraeth yn gwahodd y Pwyllgor Rheolau Trefniadaeth Droseddol i gadw'r argymhelliad hwn dan sylw, rhag ofn y bydd yn ddymunol cynnwys yr ymarfer sefydledig yn y Rheolau Trefniadaeth Droseddol i'r dyfodol.

© Hawlfraint y Goron
Cynhyrchwyd gan y Weinyddiaeth Cyfiawnder